

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра цивільного, господарського і фінансового права

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів
із навчальної дисципліни
«БАНКІВСЬКЕ ПРАВО»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма/спеціалізація – «Право»

Статус дисципліни – вибіркова

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів із навчальної дисципліни «БАНКІВСЬКЕ ПРАВО» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. ___ с.

Розробник:

Пашков Віталій Михайлович, професор кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри цивільного, господарського і фінансового права (протокол № ___ від _____ р.)

Завідувач кафедри _____ І.Є Криницький

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Індивідуальна робота студента є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Мета індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Банківське право» – самостійне вивчення частини матеріалу навчальної програми, систематизація, закріплення, поглиблення та практичне застосування одержаних студентом теоретичних і прикладних знань про правовий статус суб'єктів банківського права, особливості нормотворчого процесу в органах НБУ, специфіку правового регулювання служби в НБУ, правової відповідальності, механізму реалізації повноважень органів та посадових осіб НБУ, а також розвиток навичок самостійної роботи студента навчального, науково-дослідницького та практичного характеру.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Банківське право» може здійснюватися у формі:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою та його подальшою презентацією на практичному занятті;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника

Вибір студентом виду індивідуальної роботи узгоджується на початку навчального семестру з викладачем, який здійснює організацію, контроль та оцінку якості її виконання.

Виконана в паперовому вигляді індивідуальна робота подається на кафедру для оцінювання не пізніше ніж за два тижні до екзамену. Можливий захист роботи – коротка усна її презентація на практичному занятті. Максимальна оцінка – 8 балів.

Оформлення роботи має бути наступним:

- а) перша сторінка є титульною, не нумерується і не входить у загальну кількість сторінок;
- б) текст друкується з одного боку стандартного аркуша через 1,5 інтервали з полями не менше 3 см зліва, 1,5 см справа, 2 см зверху і знизу;
- в) посилання на авторів робіт, що цитуються, указуються в тексті у квадратних дужках, наприклад [1, с. 3], де перша цифра означає порядковий номер джерела зі списку використаної літератури, друга – сторінку;
- г) список літератури, яка вивчається й цитується, складається в алфавітному порядку;
- д) на останній сторінці списку літератури автор ставить дату і свій підпис;
- е) робота має бути написана грамотно, літературною мовою та ретельно вичитаною.

Будь-яка з позитивно оцінених робіт може бути використана в подальшому під час опрацювання лекційного матеріалу, підготовки до практичних занять чи складання іспиту.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО ОКРЕМИХ ВИДІВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

Анотування прочитаної додаткової літератури

Анотування прочитаної додаткової літератури є видом індивідуальної роботи студента, яка потребує ознайомлення з текстом додаткової літератури з муніципального права, його ретельного та ґрунтовного аналізу. Складання анотації – це процес аналітичного опрацювання інформації, метою якого є підготовка узагальненої характеристики літературного джерела, що розкриває його логічну структуру та зміст. Анотація є стислою характеристикою змісту монографії, наукової статті, інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та висновків щодо предмета дослідження анотованого джерела.

Анотування додаткової літератури має здійснюватися за обраною студентом темою, перелік яких надається кафедрою. Студент самостійно добирає літературні джерела у кількості, як правило, не менше п'яти наукових статей або однієї наукової монографії. Матеріал для анотування має бути погоджений з викладачем.

Даний вид індивідуальної роботи оформлюється письмово і містить наступні елементи: титульний лист, план, вступ, основну частину, висновок, список використаних джерел.

У вступі має міститися обґрунтування обраної студентом теми анотування. Основна частина включає анотації прочитаної студентом літератури, що складаються з двох частин: бібліографічного опису і власне тексту. Анотація повинна надавати узагальнене уявлення про зміст опрацьованих джерел. У висновках слід зазначити практичне та науково-теоретичне значення анотованих джерел, а також власну думку щодо тих проблем муніципального права, яким присвячені опрацьовані літературні джерела. Список використаних джерел повинен містити як анотовані джерела, так і ті джерела, які використовувалися студентом для обґрунтування своєї позиції. Загальний обсяг роботи становить до 17 сторінок.

Список тем для анотування та додаткової літератури

1. Банківські системи в зарубіжних країнах.
2. Діяльність НБУ по регулюванню відносин у банківській системі.
3. Банківські правовідносини, їх види та особливості.
4. Банківський нагляд.
5. Органи, які здійснюють управління ресурсами комерційних банків.
6. Різновиди операцій комерційних банків.
7. Види та зміст договору банківського рахунку.
8. Особливості договору банківського вкладу.
9. Кредитна система України.
10. Розрахунки в іноземній валюті.
11. Засоби зловживань із використанням акредитива та векселя.
12. Порядок розрахунків між комерційними банками та населенням.
13. Засоби зловживань із використанням системи електронних платежів.

14. Банківський контроль за процесом кредитування.
15. Іпотечні кредити.
16. Лізингові операції банків.
17. Міжбанківське кредитування.
18. Інвестиційна політика банку.
19. Випуск цінних паперів комерційними банками.
20. Формування резервів для покриття збитків від інвестиційної діяльності.
21. Операції банків з векселями.
22. Порядок одержання резидентами кредитів в іноземній валюті від нерезидентів.
23. Відповідальність за порушення валютного законодавства.
24. Ліцензування валютних операцій комерційних банків.
25. Банківські операції на валютній біржі.

Складання термінологічного словника

Складання термінологічного словника є видом індивідуальної роботи студента, що включає збір та систематизацію визначень термінів банківського права за обраною студентом темою. У словнику зазначаються доктринальні та нормативні визначення термінології муніципального права з обов'язковим посиланням на відповідні науково-теоретичні та нормативно-правові джерела. Мають бути наведені приклади застосування термінології та розкрито зміст понять, що позначаються відповідними термінами. Особливу увагу слід приділити проблемі узгодженості термінології, що міститься в різних законодавчих актах, а також інтерпретації тих чи інших понять банківського права в рішеннях Конституційного Суду України.

Структурно даний вид індивідуальної роботи включає вступ, виклад основного матеріалу, висновки та список використаних джерел. У вступі має бути наведена загальна характеристика правової термінології за обраною студентом темою. Основний матеріал викладається у вигляді словникових статей. Обов'язковими є посилання на джерела, що містять вказані у словниковій статті визначення. Висновки становлять узагальнений результат аналізу термінології з обраної банківсько-правової теми з точки зору її розробленості, нормативно-правової визначеності та узгодженості. У списку джерел слід вказати всі використані при складанні словника джерела нормативно-правового, правозастосовного, інтерпретаційного, теоретичного характеру.

Список рекомендованих для складання термінологічного словника тем та ключові поняття

Змістовність основних сегментів дисципліни «Банківське право»

Назва сегменту	Змістова характеристика основних сегментів дисципліни «Банківське право»
Предмет вивчення	Банківське право з врахуванням методів функціонування банківських інструментів

Предметом банківського права	Суспільні відносини, що виникають у процесі банківської діяльності, зокрема відносини, що регулюють принципи організації та діяльності банків та порядок здійснення ними банківських послуг
Об'єкт банківського права	Банківська діяльність, яка становить сукупність різноманітних банківських операцій та послуг, які здійснюються виключно банками, і має на меті залучення кредитних ресурсів до реального сектора національної економіки
Норми банківського права	Всі правові норми, що регулюють організацію банківської системи і проведення банківських операцій, у сукупності формують визначений комплекс норм і мають предметну єдність
Методи банківського права	Диспозитивний метод правового регулювання, адміністративні та індикативні методи регулювання банківського циклу, метод владних приписів — імперативний метод правового регулювання
Загальна частина банківського права	Загальні положення, принципи, які є характерними і безумовними, при виникненні, чи існуванні, будь-яких, банківських правовідносин
Спеціальна частина банківського права	Групи правових норм, що регулюють відносини у сфері банківської діяльності і за своєю однорідністю складають окремі інститути: інститут банківського рахунку, інститут банківського кредиту, валютні відносини та ін.
Система банківського права	Логічно послідовне і внутрішньо узгоджене розміщення норм та інститутів банківського права
Банківські правовідносини	Врегульовані нормами банківського права відносини, що виникають у сфері банківської діяльності
Об'єкти банківських правовідносин	Кошти, цінні папери, майно, дії громадян та суб'єктів господарювання (здійснення платежів, операцій з іноземною валютою, купівля-продаж цінних паперів)
Джерела банківського права	Регулятори суспільних відносин у сфері створення та функціонування банківської системи, здійснення банківських операцій, а також організації та здійснення банківського регулювання і нагляду центральним банком, органами державної влади, банківськими установами та об'єднаннями в межах їхньої компетенції

Види спеціально-юридичних банківських принципів

Групи принципів	Види спеціально-юридичних банківських принципів у класифікаційних групах
Основний принцип	Принцип оптимального поєднання у банківському праві приватних інтересів банків та їх клієнтів і економічних

банківського права	публічних інтересів
Загальні цивілізовані принципи банківського права (банківської діяльності)	Принцип законодавчого регулювання банківської системи
	Принцип дворівневої побудови банківської системи
	Принцип монопольного здійснення емісії і організації грошового обігу
	Принцип незалежності Національного банку від інших органів державної влади
	Принцип економічної самостійності НБУ
	Принцип підзвітності та відповідальності Національного банку.
	Принцип обмеження підприємницької діяльності Національного банку
	Принцип поєднання державного управління банківською системою і її самоврядування
	Принцип банківської таємниці
	Принцип строковості і поверненості грошових коштів в процесі здійснення банківської діяльності
	Принцип відповідальності банку за своїми зобов'язаннями.
	Принцип запобігання легалізації грошей, набутих злочинним шляхом
Принцип гарантування вкладів громадян (іноземців)	
Принципи банківської діяльності з позиції національного права	Принцип свободи економічної діяльності
	Принцип неухильного виконання економічних нормативів, встановлених НБУ, норм чинного законодавства
	Принцип задоволення потреб клієнтів та максималізації отримання прибутку банками;
	Принцип добровільності взаємовідносин і взаємної заінтересованості банківських установ та їх клієнтів
	Принцип підтримки конкуренції та заборони економічної діяльності, що спрямована на монополізацію й недобросовісну конкуренцію
	Принцип контролю і нагляду за діяльністю банків та інших кредитно-фінансових установ

Основні елементи банківських правовідносин (БП)

Базовий елемент	Змістовність базового елементу банківських правовідносин
Категорія БП	Банківські правовідносини – це врегульовані нормами банківського права відносини, що виникають у сфері банківської діяльності. Банківські правовідносини встановлюють між учасниками юридичний зв'язок організаційного і майнового характеру, який врегульовано нормами банківського права
Суб'єкти БП	Державні органи (НБУ), юридичні особи (комерційні банки,

	підприємства), фізичні особи (громадяни України, іноземці)
Основні функції БП	- закріплюють конкретну поведінку учасників у процесі банківської діяльності або у здійсненні банківських операцій; - визначають коло суб'єктів, на яких поширюється дія норм банківського права; - забезпечують приведення в дію юридичних засобів для реалізації суб'єктивних прав і юридичних обов'язків
Класифікаційне групування БП	- БП що регулюють організацію банківської системи; - БП що виникають у сфері банківських операцій; - БП кредитні; - БП розрахункові; - БП валютні; - БП з приводу обігу цінних паперів; - БП регулювання грошового обігу; - БП лізингові
Вертикальні БП	Складаються між сторонами, одна з яких підпорядковується іншій (між НБУ і комерційним банком, який зобов'язаний виконувати правила, встановлені з приводу створення банків та здійснення за ним нагляду)
Горизонтальні БП	Виникають між комерційними банками та їхніми клієнтами з приводу банківського обслуговування
Підставами виникнення БП	Норма закону, адміністративний акт, договір або одностороння угода, заподіяння шкоди
Припинення БП	Відбувається з такої події, як смерть громадянина (відбувається погашення кредитного зобов'язання громадянина) або через протиправні дії, що порушують вимоги закону (комерційний банк порушує норми банківського законодавства і це призводить до відкликання НБУ ліцензії на здійснення банківських операцій)

Змістовність норм банківського права

Вид норми	Змістова характеристика категорії
Норми банківського права	загальнообов'язкові правила поведінки, які встановлюють і регулюють публічні відносини, пов'язані з організацією та функціонуванням банків, а також приватні відносини банків з клієнтами, тобто з порядком здійснення ними банківських операцій
норми-принципи	принцип свободи підприємницької діяльності
норми визначення	фундаментальні банківські закони мають спеціальну статтю "визначення термінів", у якій розкривається зміст основних термінів
компетенційні норми	Компетенція Національного банку України згідно законодавчого регулятора
норми заборони	заборона здійснення банківської діяльності без банківської ліцензії
норми-рекомендації	не будучи юридично обов'язковими, орієнтують суб'єктів на

	бажану для держави поведінку
Регулятивні норми	встановлюють права і обов'язки суб'єктів банківських правовідносин
Охоронні норми	передбачають застосування заходів примусу за порушення норм банківського законодавства
Зобов'язальні норми права	регулюють активну поведінку суб'єктів і пропонують в категоричній формі здійснювати певні дії
Заборонні норми	приписують не здійснювати дій, що порушують банківську дисципліну
Уповноважувальні норми	надають учасникам банківських відносин повноваження на здійснення певних позитивних дій в установлених межах
матеріальні норми	мета і функції банківського нагляду, підстави створення комерційних банків, види санкцій, які можуть застосовуватися до банків
Процесуальні норми	встановлюють порядок застосування норм матеріального права
Загальні норми	Закріплюють правове положення НБУ і комерційних банків, їх організаційно-правові форми, функції; визначають порядок організації та здійснення банківського нагляду, порядок здійснення банківських операцій
Пруденційні норми	норми, що мають на меті забезпечити стабільність функціонування банківської системи, захистити інтереси вкладників

Основи елементи кредитних правовідносин (КП)

Базовий елемент	Змістовність базового елементу кредитних правовідносин
Категорія КП	врегульовані нормами права самостійного виду відносини, які виникають між учасниками майнового обороту з приводу надання грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей на визначений термін або з відстрочкою платежу при перерозподілі матеріальних фондів на умовах терміновості, поворотності і платності у вигляді процентів за кредитом
	відносини, які мають зобов'язальний характер і побудовані з урахуванням довіри, часу, невизначеності, відстрочки, символічної платності, соціальної дієвості, що, у свою чергу, досягаються завдяки взаємній повазі, іміджу, честі та репутації суб'єктів кредитних правовідносин
	врегульовані нормами права суспільні відносини самостійного характеру, що виникають між учасниками майнового обігу з приводу надання коштів або товарно-матеріальних цінностей на певний строк або з відстрочкою платежу
Законодавча	регламентуються нормами різних галузей права (цивільного,

база КП	господарського, банківського). До кредитних правовідносин застосовуються положення частини 2 статті 1054 Цивільного кодексу України, а також більшість норм, що регулюють договір позики (статті 1046–1052)
Суб'єкти КП	з боку позичкодавця лише кредитні установи, а з боку позичальника – суб'єкти господарювання, організації, громадяни
Об'єкт КП	гроші в безготівковій або готівковій формах, реалізовані товари, виконані роботи, надані послуги, щодо яких надана відстрочка
Зміст КП	права й обов'язки суб'єктів кредитних правовідносин, які демонструють основне виявлення в принципах кредитування, до яких належать: забезпеченість, строковість, платність, повернення кредиту та цільовий характер його використання

Ключові ознаки кредитних правовідносин (КП)

Вид КП	Характерні ознаки КП
Учасники КП повинні бути економічно самостійними	Бути власниками певної маси вартості і вільно нею розпоряджатися; функціонувати на основі самодостатності та самоокупності; нести економічну відповідальність за своїми зобов'язаннями
КП є добровільними та рівноправними	Тільки за цих умов кредитні правовідносини будуть взаємовигідними і можуть постійно розвиватися. Інакше ці відносини втратять здатність до розвитку
КП не змінюють власника цінностей, з приводу яких вони виникають	Кредитор залишається власником переданої в борг вартості, а позичальник одержує їх лише в тимчасове розпорядження. Після закінчення терміну повинен повернути її власникові
КП є вартісними, оскільки виникають у зв'язку із рухом вартості	Можливість їх неповернення робить ці відносини досить вразливими та ризиковими. Для захисту своїх позицій кредитори повинні мати переважні права при визначенні доцільності кредитування та розміру плати за кредит
КП нееквівалентні	Позичальник повертає більшу масу вартості, ніж одержав, за рахунок відсоткового проценту, який він сплачує за користуванням кредитом

Змістовність принципів банківського кредитування (БК)

Принцип БК	Змістовність принципів БК
Цільове призначення кредиту	Економічні суб'єкти, що виявили намір вступити в кредитні відносини, повинні заздалегідь чітко визначити, на яку ціль будуть використані позичені кошти
Строковість передачі коштів кредитором позичальнику	Вільні кошти кредитора передаються позичальнику на чітко визначений строк, який сторони повинні узгодити в момент вступу в кредитні відносини
Платність користування	Позичальник повертає кредитору не тільки основну суму боргу, а й сплачує додаткові кошти у формі процента

кредитом	
Забезпеченість кредиту	Забезпеченість полягає у прийнятті кредитором при наданні позички додаткових заходів щодо гарантування повернення позички у визначені строки
Поверненість кредиту	Позичальник повинен повернути кредитору весь обсяг одержаної в позичку вартості

Змістовність функцій кредитного процесу (КП)

Функції	Змістовність функції кредитного процесу
Перерозподільна функція кредиту	Дана функція кредиту виявляється як при залученні коштів, так і при їх розміщенні, тобто за допомогою кредиту відбувається розподіл грошових коштів на поворотній основі
Функція заміщення грошей кредитними операціями	Ця функція пов'язана із специфікою сучасної організації грошового обороту, його функціонуванням в основному в безготівковій формі, оскільки основна частина розрахунків і надання кредиту здійснюється за допомогою розрахункових операцій з використанням банківських рахунків
Контрольна функція кредиту	Будь-який кредитор – будь-то банк, підприємець чи фізична особа – своєрідно через позику контролює стан позичальника, прагнучи запобігти несвоєчасне повернення боргу
Інші функції кредиту	До інших функцій кредиту включають :скорочення витрат обігу; прискорення концентрації капіталу; обслуговування товарообігу; прискорення науково-технічного прогресу

Загальні принципи вартісних категорій (сфера використання → вибір форми кредиту)

Принцип вартісної категорії	Характеристика змістовності принципу вартісної категорії
Економічність	Досягнення найбільшої ефективності використання позички при найменших кредитних вкладеннях. Для кредитора економічність дозволяє прискорити кругообіг кредитних ресурсів. Для позичальника економічність забезпечує скорочення витрат по оплаті за користування кредитом
Комплексність	Передбачає таку кредитну політику, яка здійснюється на основі врахування закономірностей розвитку економіки у даний період
Диференційованість	Різний підхід до кредитування окремих категорій позичальників. Характеризується найбільш ефективним використанням позикового ресурсу та доволі значною його віддачею

Стадії руху кредиту (рух позикової вартості)

Стадії	Змістовність функції кредитного процесу
---------------	--

Розміщення кредиту	Надання кредиту може мати місце тільки заради використання споживчих властивостей позикової вартості, її повернення до вихідної точки. Тим не менш розміщення кредиту у формі надання позички є вихідною стадією руху кредиту
Одержання кредиту позичальником	отримання кредиту позичальником задовольняє його тимчасові потреби, оскільки інша сторона кредитних відносин відчужує, позичає вартість на певний час
Використання Кредиту	Перехід вартості у володіння позичальника дає змогу йому реалізувати споживну вартість об'єкта передачі в процесі використання кредиту
Вивільнення ресурсів у позичальника	Вивільнення кредиту позичальником відображає процес використання вартості в інтересах задоволення його тимчасових потреб. Дана стадія є матеріальною базою для вступу кредиту в наступну фазу
Повернення позичальником кредиту	Виражає перехід тимчасово запозиченої вартості від позичальника до кредитора у сумі відповідно укладеної кредитної угоди
Одержання кредитором коштів, розміщених у формі кредиту	Для позичальника важливо виконати зобов'язання перед кредитором, повернувши йому всю суму кредиту. Для кредитора важливі не тільки повнота повернення раніше позикової вартості (у товарній формі), але й збереження її споживчих якостей

Зміст істотних умов кредитної угоди (КУ)

Умови КУ	Змістовність умови кредитної угоди відповідно законодавчого регулятора
Предмет КУ	Грошові кошти (кредит) у національній або іноземній валюті, які можуть надаватись позичальнику в готівковій або безготівковій формі
Строк повернення	визначається за погодженням сторін і зазначається у кредитному договорі
Ціна (розмір процентів)	Безпосередньо зі строком повернення кредиту (користування ним) пов'язана його ціна, яка встановлюється у формі процентів за кредит

Основні елементи депозитних правовідносин

Базовий елемент	Змістовність базового елемента депозитних правовідносин
Понятійна дефініція «Вклад (депозит)»	Гроші, передані в банк їх власником для зберігання, та які залежно від умов зберігання числяться на тому чи іншому банківському рахунку
Категорія «депозитна»	Операція із залучення коштів на вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів

операція»	Операції із залучення вартостей в різних формах (переважно в грошовій) на депозитні рахунки
	Операції банку, щодо залучення грошових коштів, цінних паперів фізичних та юридичних осіб у валюті України або в іноземній валюті, та розміщення їх на рахунках банку, під певний відсоток, на певних умовах, визначених законодавством України, для акумулювання та зберігання їх банківською установою з обов'язковим поверненням цих коштів у визначені договором строки
Об'єкт депозитних операцій	Кошти, що передані банку на умовах, визначених двосторонньою угодою
Суб'єктами депозитних операцій	Банки, які виступають як позичальники, так і кредитори - власники коштів
Депозитної політики банку	Процес управління депозитними операціями, що передбачає наявність комплексу стратегічних і тактичних заходів, які здійснюють комерційні банки з метою акумулювання тимчасово вільних грошових коштів клієнтів для створення власних кредитних ресурсів
Функція депозитних операцій	Залучення та розміщення вільних залишків в іноземній валюті
Форма депозиту	Депозитний сертифікат – це документ, що видається тільки суб'єкту господарювання у вигляді письмового свідоцтва банку про внесення грошових коштів, яке надає право власнику сертифіката після закінчення встановленого терміну отримувати суму внеску та відповідні проценти
	Ощадний сертифікат – це аналогічний документ, але який видається виключно громадянину (іноземцю) як свідоцтво про внесення ним грошей на банківський рахунок та надає право власнику на отримання відповідної суми і процентів

***Види депозитів за класифікаційною ознакою
«термін депозитного вкладу»***

Вид депозиту	Змістовність базового елементу за класифікаційною ознакою
Депозити до запитання, або онкольні депозити (call deposits)	Кошти розміщуються в банку на невизначений термін. Однак повернення (або зменшення суми) депозиту можливе лише за умови попереднього повідомлення (за 24 години, 2 дні і т. д.). Для онкольних депозитів властива плаваюча процентна ставка, котра встановлюється за домовленістю сторін на основі визначеного періоду (наприклад, щотижня)
Короткострокові одноденні депозити	Одноденні депозити типу «овернайт» (o/n), «том-некст» (t/n), «спот-некст» (s/n). Вони використовуються для регулювання короткотермінової ліквідності банку по рахунках ностро

(one day deposits)	
Депозити на фіксовані терміни	Депозити розміщуються на стандартні терміни: 7 днів (1 тиждень), 1, 2, 3, 6 місяців і рік. Ці терміни мають назву «прямих дат» (straight dates). У міжнародній практиці прийнято проводити відлік депозитного періоду від дати спот, хоча можливі також депозити, що розміщуються на умовах дати валютування «завтра» (from tomorrow) або навіть «сьогодні» (from today), наприклад: тижневий депозит із завтрашнього дня «том-уїк» (t/w)

Основні принципи організації депозитних операцій банківських установ (ОДОбу)

Принцип (ОДОбу)	Змістовність основних принципів (ОДОбу)
Отримання маржі	Сприяння отриманню банківської маржі або створювати умови для отримання її в майбутньому
Взаємозв'язок і взаємоузгодження	Забезпечується взаємозв'язок і взаємоузгодження між депозитними і кредитними операціями за термінами і сумами
Перспективні наміри	Розширення спектра банківських послуг, підвищення якості й культури обслуговування клієнтів, що має сприяти залученню депозитів

Основні елементи розрахункових правовідносин (РП)

Базовий елемент	Змістовність базового елементу у розрахункових правовідносинах
Дефініція «розрахункові відносини»	Відносини, в яких одна сторона здійснює платежі на користь іншої через кредитні установи
Категорія «розрахункові правовідносини»	Правовідносини, що виникають між організаціями в процесі здійснення розрахунків у безготівковому порядку через кредитні установи
	Правовідносини, які виникають внаслідок здійснення платником дій, що спрямовані на вчинення платежу на користь іншої особи (одержувача)
	Правовідносини, що виникають між організаціями в процесі здійснення розрахунків у безготівковому порядку через кредитні установи
	Технологія виконання грошових зобов'язань
	Врегульоване правом особливе коло суспільних відносин процедурного характеру, що дозволяють здійснити приймання-передачу грошових коштів в різнорідних майнових зобов'язаннях
Законодавчий	Норми господарського, цивільного, банківського та

регулятор РП	фінансового права
Передумови виникнення РП	Відносини, які прямо не викликають розрахункові правовідносини, але створюють умови для їхнього існування. Такими відносинами є вихідні товарні (в т.ч. кредитні) відносини, договір банківського рахунка, операції з продажу валютної виручки (для розрахунків в іноземній валюті) тощо
Підстава виникнення РП	Розрахункове зобов'язання, що визначає спосіб і форму розрахунків у господарських відносинах, виражену в такому розділі господарського договору, як «порядок розрахунків»
Спосіб розрахунків	Одноманітний механізм прийому-передачі грошового еквівалента, що характеризується специфічними формами розрахунків, засобами платежу і учасниками розрахунків
Форми розрахунків	Сукупність правил, які регулюють форму і зміст розрахункових документів
	Форми документообігу або правові форми діяльності суб'єктів

*Види банківських розрахунків**

Вид	Змістовність банківських розрахунків
Поточні рахунки	відкриваються підприємствам усіх видів та форм власності, а також їх відокремленим підрозділам для зберігання грошових коштів та здійснення усіх видів операцій за цими рахунками відповідно до чинного законодавства України
Поточні бюджетні рахунки	відкриваються підприємствам, яким виділяються кошти за рахунок державного або місцевого бюджету для цільового їх використання. До поточних рахунків належать також рахунки за спеціальними режимами їх використання, що відкриваються на підставі рішень Кабінету Міністрів України і Національного банку з визначенням режиму цих рахунків
Депозитні рахунки підприємствам	відкриваються на підставі укладеного депозитного договору між власником рахунку та установою банку на визначений у договорі строк. Кошти на депозитні рахунки перераховуються з поточного рахунку і після закінчення строку зберігання на нього повертаються
Рахунки виборчих фондів	відкриваються для фінансування передвиборної агітації кандидатам у депутати, довіреним особам політичних партій чи виборчих блоків партій після їх реєстрації відповідними виборчими комісіями

Сегменти інституту банківського рахунку

Базовий елемент (вид)	Характеристика сегменту інституту банківського рахунку
сукупність	регламентують правову природу, зміст, мету банківського

правових норм	рахунку, пов'язані з ним права та обов'язки різних осіб, систему правовідносин, що виникають у зв'язку з банківським рахунком
договір банківського рахунку	відповідно до загальних та спеціальних норм господарського та цивільного права є угодою про встановлення прав та обов'язків клієнта і банку
правовідносини	реально виникають між сторонами договору банківського рахунку, а також банком та державою, клієнтом та державою, а також операції, які здійснюються по рахунку

Написання есе та його презентація на практичному занятті

Есе – індивідуальна робота студента, присвячена одному вузькоспеціальному проблемному питанню банківського права, що відзначається вільним, виразно індивідуалізованим аналізом проблеми, оригінальністю суджень та вишуканістю форми. Як вид індивідуальної роботи есе передбачає творчий аналіз проблеми, вміння професійно сформулювати гіпотезу та довести спроможність чи неспроможність її практичного існування, здатність до оригінального, самостійного, аргументованого наукового дослідження.

Особливість есе – стислість, лаконічність викладу матеріалу за запропонованою темою. В есе має міститися виключно авторська позиція, яка ґрунтується на глибокому вивченні та аналізі науково-теоретичного і нормативного матеріалу за муніципально-правовою проблематикою.

Есе оформляється у вигляді письмової роботи в обсязі 6-7 сторінок, складається з викладу основного матеріалу та списку джерел. На початку викладу основного матеріалу студент має обґрунтувати вибір теми есе з точки зору її актуальності та важливості, а наприкінці роботи сформулювати власний висновок на підставі проведеного аналізу муніципально-правової проблеми. У списку джерел мають бути вказані нормативно-правові, навчально-методичні та науково-теоретичні джерела, вивчення та аналіз яких слугували підґрунтям для написання роботи. Посилання у викладі основного матеріалу на використані джерела не є обов'язковими, а надаються за необхідністю, у разі використання таких джерел для обґрунтування студентом своєї авторської позиції.

Список тем, рекомендованих для написання есе

1. Становлення та розвиток банківського законодавства України.
2. Співвідношення банківського права та банківського законодавства.
3. Міжнародне співробітництво у сфері правового регулювання банківської діяльності.
4. Склад, порядок формування та повноваження Ради Національного банку України.
5. Склад, порядок формування та повноваження Правління Національного банку України.
6. Вимоги, які встановлені для відкриття філій чи представництв іноземних банків на території України.

7. Вимоги, які встановлені для відкриття дочірніх банків, філій і представництв українських банків на території інших держав.
8. Система та складові елементи банківського нагляду.
9. Правові засади застосування заходів впливу за порушення банківського законодавства.
10. Платіжні документи, на підставі яких проводяться банківські розрахунки.
11. Правовий режим поточних, вкладних (депозитних), карткових, інвестиційних та інших видів банківських рахунків.
12. Порядок випуску, оформлення, видачі й погашення ощадних (депозитних) сертифікатів.
13. Депозитні операції Національного банку України з комерційними банками.
14. Види забезпечення кредитних зобов'язань.
15. Відповідальність за різні види порушення під час кредитування.
16. Зміст консорціумного кредиту.
17. Питання щодо укладання кредитних договорів між банком і суб'єктом господарської діяльності.
18. Правове регулювання депозитарної діяльності.
19. Правове регулювання відносин, що виникають із договору управління цінними паперами.
20. Функції банківської системи у сфері валютного регулювання і валютного контролю.
21. Порядок організації торгівлі іноземною валютою.
22. Зобов'язання щодо декларування валютних цінностей та іншого майна.
23. Ліцензування валютних операцій банків.
24. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання та контролю.
25. Напрямки співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.